

Jaarverslag 2012

Educatie

De Hortus is een plek waar mensen zowel kunnen genieten van planten als kunnen leren over planten en over het belang van planten voor de wereld. Educatie is dan ook één van de kerntaken van de Hortus.

De educatie bestaat uit lesprogramma's voor primair en voortgezet onderwijs, enkele modules voor biologiestudenten van de UvA, (tijdelijke) speurtochten en activiteiten voor kinderen van diverse leeftijden, themaroutes voor volwassenen en rondleidingen voor mensen van alle leeftijden.

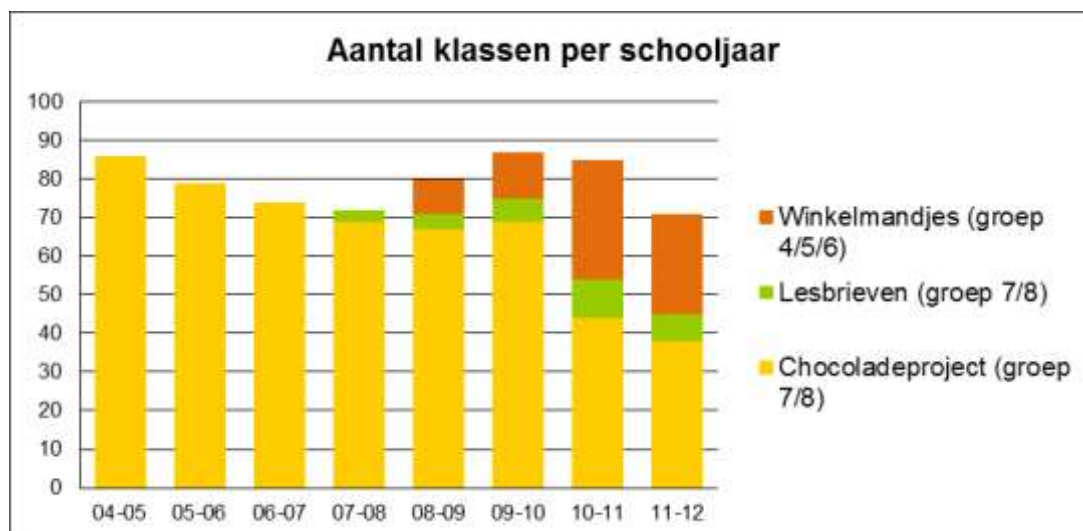
1. Primair onderwijs

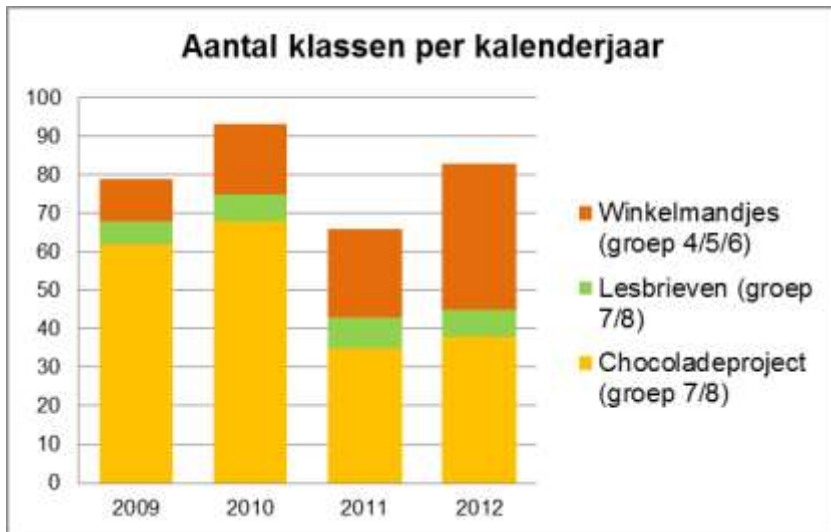
1.1 Aantal bezoekende klassen

Het aantal klassen dat de Hortus bezoekt is al jaren ongeveer constant. Er treedt echter wel een verschuiving op in het aanbod dat zij afnemen. Het lesproject “Waar komt de chocola vandaan?”, dat voor het achtste jaar op rij is uitgevoerd voor groep 7 en 8, wordt steeds minder druk bezocht. Het aantal klassen dat de ‘Groepsspeurtocht Winkelmandje’ voor groep 4/5/6 komt doen, blijft daarentegen stijgen. Deze verschuiving kan worden verklaard uit het overvolle lesprogramma in groep 7 en 8 en de scherpere eisen die worden gesteld aan de scholen met betrekking tot taal en rekenen. Ook de enorme concurrentie van andere musea en natuurinstellingen in Amsterdam die lessen voor groepen 7 en 8 aanbieden speelt een rol.

In 2012 namen er 38 klassen deel aan het lesproject “Waar komt de chocola vandaan”. Leerlingen van 38 andere klassen hebben met een winkelmandje aan de arm de tuin en kassen afgespeurd naar de bananenplant, de appelboom, de rijstplant, de cacao boom en andere smakelijke planten. Voor de lesbrief “Nuttige planten” (groep 7/8) kwamen 7 klassen de tuin in.

Tot 2009 zijn de leerlingenaantallen alleen per schooljaar geregistreerd. Sinds 2009 worden de aantallen ook per kalenderjaar bijgehouden. In onderstaande twee grafieken is te zien dat de aantallen fluctueren en dat de afgelopen jaren een dalende trend te zien was. Maar in het voorjaar van 2012 waren er weer meer deelnemers, zodat 2012 hoger uitkomt dan 2011.

1.2 Evaluaties door docenten

Alle docenten die met hun klas de Hortus bezochten, hebben na afloop een evaluatieformulier ontvangen. Voor “Waar komt de chocola vandaan?” heeft 58% van de docenten de evaluatie ingevuld. Zij waren unaniem positief, met name over het gebruik van alle zintuigen, het combineren van theorie en praktijk, de uitdagende leeromgeving en het plezier dat de leerlingen aan de lessen beleven. Ze waarderen de begeleiders om hun enthousiasme, hun kennis en de leuke interactie met de leerlingen. De lessen zijn ingezet voor diverse vakken en thema’s op school, waaronder fairtrade & handel, specerijenroute, geschiedenis, aardrijkskunde, natuur, voeding, sinterklaas, taal en muziek. De lessuggesties die sinds september 2012 aan de scholen worden gestuurd voor voorbereidende en verwerkende lessen in de klas, werden door 63% van de docenten gebruikt en positief beoordeeld. Het merendeel van de docenten wil volgend schooljaar weer deelnemen; enkelen spreken expliciet hun hoop uit dat het project blijft bestaan.

Voor de “Winkelmandjes” hebben we 34% van de evaluaties terug ontvangen. Over het algemeen zijn docenten enthousiast, hoewel velen graag meer tijd in de Hortus zouden willen doorbrengen. Men vindt de mandjes en de materialen er goed verzorgd en aantrekkelijk uit zien en waardeert dat er zoveel zintuigen worden ingezet tijdens de tocht. Aan het begin van 2012 kwam de feedback dat er meer foto’s van de planten in het informatieboekje opgenomen zouden moeten worden; het boekje is inmiddels vernieuwd en de foto’s zijn toegevoegd. Docenten vinden het nieuwe boekje duidelijk en mooi.

Voor de lesbrieven “Nuttige Planten” zijn slechts 2 evaluaties ingeleverd (28%). De docenten zijn tevreden, maar één van hen zou graag meer planten per onderdeel willen zien in de Hortus. Deze feedback kan bij een herdruk van de lesbrieven worden doorgevoerd.

1.3 Project “Mijn Eten”

Het project “Mijn Eten” heeft in 2012 als pilot gedraaid. Dit project combineert bestaande lessen over voeding van vijf verschillende Amsterdamse partijen: de Schooltuinen, de GGD, Boerderij-educatie Amsterdam, De Smaak te Pakken en de Hortus. Scholen worden uitgenodigd de lessen van de verschillende partijen in

samenhang te volgen, zodat alle aspecten van voeding integraal aan bod komen: van herkomst tot gezondheid, van smaak tot handelsrelaties, van groeiwijze tot bereiding. De Hortus biedt in dit kader het Chocoladeproject en de Winkelmandjesspeurtocht aan.

Docenten van 12 verschillende scholen hebben bijgedragen door feedback te geven op het ontwerp voor dit project. Het project is op twee scholen met in totaal 8 deelnemende klassen als pilot uitgevoerd in het voorjaar van 2012. Met ingang van september 2012 wordt het project aangeboden aan alle Amsterdamse basisscholen. In het najaar van 2012 heeft de eerste school van deze mogelijkheid gebruik gemaakt en hebben drie scholen gereserveerd voor de lessen in 2013. De verwachting is dat via dit project in de toekomst meer scholen naar de Hortus zullen komen, met name ook scholen die tot op heden nog onbekend waren met de Hortus.

2. Activiteiten voor kinderen

In december 2011 en januari 2012 hebben we voor het vierde achtereenvolgende jaar verhalen verteld voor kleine kinderen (4-7 jaar). De verhalen gingen over het ontstaan van de aarde en het ontstaan van de seizoenen en hadden hun oorsprong in diverse culturen.

Er waren 6 vertelmiddagen die gemiddeld 19 kinderen per keer trokken. Dat was een hogere bezetting dan voorgaande jaren. De vertellingen beginnen door de jarenlange traditie bekendheid te krijgen en worden zeer positief gewaardeerd door de bezoekers.

In februari was er in het kader van de Plantage Kindertoepen een zondaglezing onder de titel: "Waarom is een blad groen?". Gastspreker Maartje Kouwen van het Nederlands Instituut voor Biologie (NIBI) ontrafelde met tekst, beeld en proefjes de geheimen van licht en bladgroen voor een geïnteresseerd publiek van 38 kinderen (volgeboekt).

Gedurende de Tulpententoonstelling in het voorjaar zijn er in de winkel en in de Oranjerie ongeveer 200 Tulpenkleurplaten uitgedeeld aan kinderen.

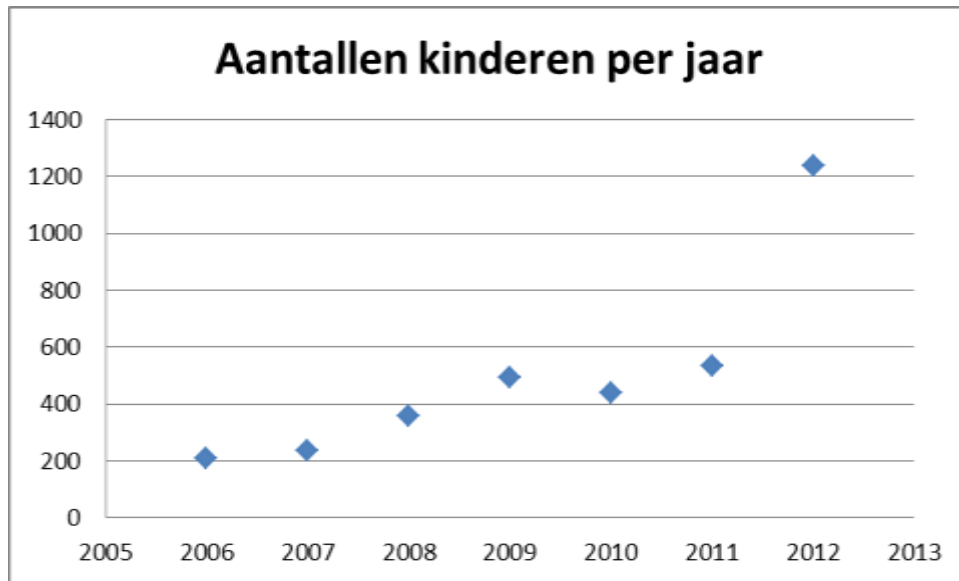
Tevens was er in het voorjaar een Lorax-bomenspeurtocht. Deze speurtocht ontwikkelde de Hortus als partner van de Lorax-filmproductie. Dat de Lorax bij kinderen zeer populair was, bleek duidelijk uit de bezoekcijfers: 370 kinderen kwamen de speurtocht doen.

Gekoppeld aan het 100-jarige bestaan van de Palmenkas was er in de zomerperiode een Palmenspeurtocht voor kinderen van 6 tot 12 jaar. Zowel in de kassen als in de buitentuin mochten ze op zoek naar 16 bijzondere palmen. Door de fotopuzzel op te lossen, kwam een slagzin tevoorschijn. De speurtocht trok 276 enthousiaste bezoekers. Zowel kinderen als ouders waren er erg enthousiast over.

In de lente, zomer en herfst was de speurtocht "Planten in de hoofdrol" uit 2010 te koop in de Hortuswinkel. Van deze speurtocht zijn 7 Nederlandse en 6 Engelse exemplaren verkocht.

Tot slot konden kinderen in de herfstvakantie plezier beleven aan het maken van een eigen herfstbladjesherbarium en het maken van kunstwerkjes van bladeren. Beide onderdelen bleken ook bij volwassenen in trek te zijn. De portiers hebben ruim 240 herbariumboekjes uitgedeeld.

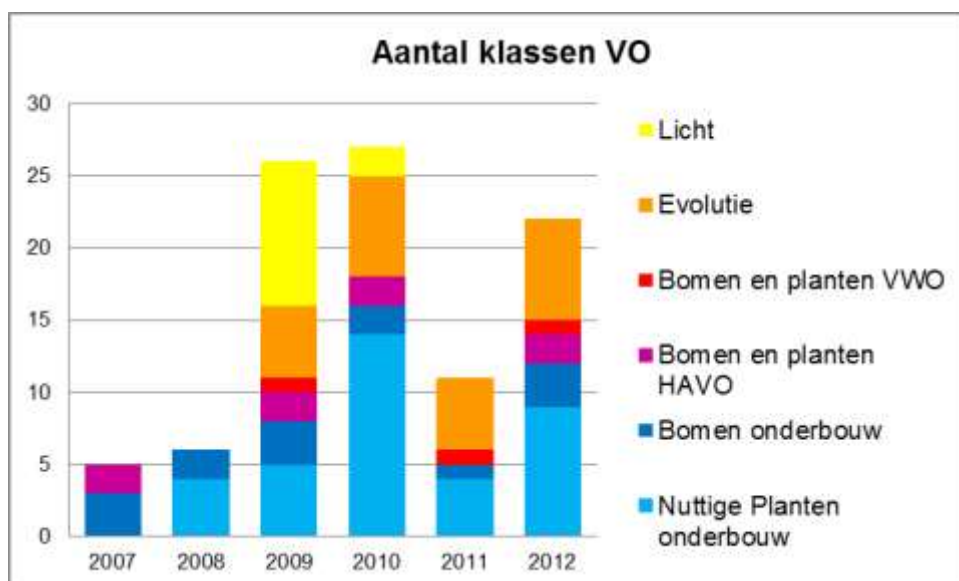
Met alle activiteiten van 2012 zijn in totaal 1249 kinderen bereikt. Dat is twee tot drie keer zoveel als in andere jaren.

Ongeveer tweederde van alle kinderen komt uit Amsterdam. De meesten zijn tussen de 6 en 10 jaar oud en worden door de portier op de hoogte gebracht van de activiteiten. Slechts een klein deel haalt de informatie van internet of uit de Hortuskrant.

3. Voortgezet onderwijs

In 2012 kwamen 470 leerlingen van 22 verschillende klassen naar de Hortus om één van de lesbrieven te maken. Daarnaast hebben zich 5 klassen (136 leerlingen) aangemeld om een eigen programma te volgen in de Hortus. Daarmee zetten we de stijgende trend van de afgelopen jaren voort, hoewel de recordaantallen van 2009 en 2010 (tijdelijke lesbrieven "Planten in het licht") niet geëvenaard zijn. De Hortus wint aan bekendheid binnen het voortgezet onderwijs, maar het blijft lastig om docenten daadwerkelijk de tuin in te krijgen.

Niet alle docenten hebben na afloop van het bezoek een evaluatieformulier ontvangen; er zijn geen evaluaties terug gestuurd. Aangezien het merendeel van de docenten jaarlijks terug komt, mogen we aannemen dat ze tevreden zijn.

4. Vrijwilligers

Het team van vrijwilligers dat helpt bij het uitvoeren van de lessen bestaat uit 19 mensen. In 2012 zijn 3 mensen gestopt omdat zij het te druk kregen met werk of zorgtaken. Drie nieuwe, jonge vrijwilligers zijn in het najaar het team komen versterken. Het team is hecht, betrokken en werkt prettig samen.

5. Foto's

Evolutierouteboekjes t.b.v. workshop Gee van Duin Waar komt de chocola vandaan?

Groepsspeurtocht Winkelmandje

Wintervertelling

Plantage Kinderlezing

Palmenspeurtocht

Herfstkunstwerkje